

SZAKDOLGOZAT

CSÁKÁNYI ANDOR
vadgazda mérnöki alapképzés

Gödöllő
2023

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A nyest (*Martes foina*) táplálékválasztásának elemzése és összehasonlítása különböző élőhelyeken irodalmi adatok alapján

Csákányi Andor

Vadgazda mérnöki alapképzés, nappali tagozat

Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék/Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet

Belső témavezető: Szabó László, egyetemi adjunktus, MATE-VTI-VVT

Azáltal, hogy a nyest lakott területeken történő megjelenése nem korlátozódik a községekre, hanem a városokban is egyre gyakrabban telepszik meg, a konfliktushelyzetek, problémás szituációk száma előre láthatóan megnövekszik, ugyanis a kártételének a lakosság szélesebb körben lesz kitéve. Annak érdekében, hogy a nyest településeken való jelenlétéből adódó kellemetlenségek kezelhetővé váljanak, illetve kártételei előrejelezhetőek, ezáltal megelőzhetőek legyenek, meg kell ismernünk azokat a legfontosabb forrásokat, amelyek ebben a mesterséges környezetben vonzóak lehetnek számára. Szakdolgozatomban a faj általános jellemzőinek, ismertetőjegyeinek áttekintését követően a táplálékválasztásának áttanulmányozását, elemzését és összehasonlítását végeztem annak természetes élőhelyeiről, illetve lakott területekről származó ürülmintákat feldolgozó vizsgálatok publikációi, közleményei alapján, amelyek között magyar és idegen nyelvűeket egyaránt szerepeltettem, hogy a másutt tapasztaltakat is fel tudjam használni a következtetések levonásakor, illetve azokat be tudjam építeni a javaslatok közé. Az egyes forrásmunkák módszertanainak és eredményeinek bemutatását, ismertetését követően azok által többszörösen alátámasztott, így általánosabb érvényűnek tekinthető következtetéseket és hasznosítható javaslatokat fogalmaztam meg, amelyeket a következőkben foglalok össze.

A lakott területeken és az azokon kívül élő egyedek táplálkozásában is egyaránt fontosak voltak a fásszárú növényfajok termései. A madártáplálék az urbánus nyestek számára meghatározóbbnak bizonyult, mint a természetes élőhelyeiken élőknek, amelyek elsősorban rágcsálókat és rovarvőket fogyasztottak. Amellett, hogy a településekről származó ürülmintákból gyakrabban kerültek elő hulladékanyagok, azokon a nyestek átlagosan nagyobb testtömeggel- és méretekkkel rendelkező prédafajokkal táplálkoztak. Annak

ellenére, hogy a lakott területeken és az azok vonzáskörzeteiben élő egyedek időszakosan ugyanazon táplálékforrásokat is hasznosíthatják, az urbánus nyestek táplálékbázisa kevésbé bizonyult változatosnak. Ezek a példányok több olyan fajt fogyasztottak, amelyek az emberhez vagy annak településeihez kötődnek, köztük házi- és haszonállatokat is, míg a természetes környezetben élők táplálék-összetétele jellemzően olyan zsákmányfajokból állt, amelyek a városokon, községeken kívül találhatóak meg nagyobb számban.

A faj lakott területeken való tartós jelenlétének, az azokon történő megtelepedésének, tehát urbanizációjának lehetséges okaiként a kedvezőbb klimatikus feltételeken kívül a települések megfelelő rejték-, illetve búvóhelyeinek nagyszámú rendelkezésre állását emeltem ki, amely egyféle élőhelyvesztésre is visszavezethető az erdők túlnyomó részében tapasztalható viszonyok ismeretében. Magyarázatul szolgálhat még rá a konkurens vagy veszélyt jelentő fajok hiánya, illetőleg kisebb egyedszáma, esetleg a tőlük való tér- és időbeli elkülönülés, elszigetelődés hatékonyabb megvalósulása a mesterséges életterekben. Mindezek mellett a könnyebben megszerezhető, csaknem korlátlan mennyiségben hozzáférhető, antropogén eredetű táplálékfeleségek is közrejátszhattak benne annak ellenére, hogy nem váltak elsődleges táplálékalkotókká.

A nyest táplálékforrásokként kezeli a házi- és haszonállatok állományait, így predációjának, zsákmányszerzésének következtében károkat okoz a háztáji szárnyasokat, illetve házi nyulakat tenyésztő, azokat értékesítő, valamint azokat húscélra tartó állattulajdonosok számára. Mindezek mellett nem elhanyagolandó a társ- és hobbiállatok esetleges elpusztítása, valamint a természetvédelmi oltalom alá tartozó, ugyancsak urbanizálódott fajok állományaiban tett kártétele sem.

A káresemények megelőzése érdekében végezhető leghatékonyabb, legális eljárások a rejték-, illetve búvóhelyeinek rendszeres, ember általi zavarása, a vonzó táplálékforrások felszámolása, hozzáférhetetlenül való tárolása, illetve bebúvóhelyeinek elzárása, megközelíthetetlené tétele, de kitértem a hang-, szag- és fényforrásokra alapozott riasztórendszerekre, valamint az ór- és jelzőkutyák tartására is.

Javaslatot tettem a súlyosabb, számottevőbb káreseményekkel érintett településeken, városrészekben akciócsoportok felállítására, megalakítására, amelyek az érintettekkel és társágzatokkal való szoros együttműködésük révén járulhatnak hozzá a lakott területek rezidens vadfajállományainak kezeléséhez, az általuk okozott problémák, konfliktushelyzetek megoldásához. Feladatkörükbe tartozhatna az ismeretterjesztés, a lakosság tájékoztatása és az érintettekkel való kapcsolattartás, prevenciós célú, kockázatfelmérést és előrejelzést magába foglaló tevékenység, kárfelmérés, tevékeny közreműködés a károk mérséklésében, illetve a

konfliktusokozó példányok lakott területekről való eltávolítása lúdacsapdákból álló csapdapark működtetésével. A települések nyestállományainak felméréshez, illetve a faj egyes területrészekén való kimutatáshoz madárfészek-analízist, szőracsapdázást, kameracsapdák működtetését, illetve hátrahagyott, közvetett jelek, mint lábnyomok és ürülékek szemrevételezését, elemzését alkalmazhatnák.